

secret of the success of the first woman-bundeskantsler in the political history of Germany are analyzed.

Keywords: *Angela Merkel, political portrait, political career, political positions, Christian democracy.*

УДК 327.51(477+474.3)

Хорошенко Семен Іванович,
здобувач кафедри міжнародних відносин
Чернівецького національного університету
імені Юрія Федьковича

ОСНОВНІ НАПРЯМКИ УКРАЇНО-ЛАТВІЙСЬКОЇ ВІЙСЬКОВО-ПОЛІТИЧНОЇ СПІВПРАЦІ

Стаття присвячена співробітництву України та Латвії у військовій та політичній сферах. Автором досліджена договірно-правова база зазначеної співпраці, важливість співробітництва для євроінтеграційного курсу України та перспективи на майбутнє.

Ключові слова: *Співпраця, перспективи, угоди, зустрічі.*

Відносини між Україною і Латвією мають глибоке історичне коріння. Адже обидві держави об'єднує географічна близькість. Традиційно стосунки між Латвією та Україною були дружніми і активними. З 1992 року налагоджено конструктивний політичний діалог, розвинена законодавчо-правова база, яка поєднує практично всі галузі співпраці, діє міждержавна комісія, відбувається стабільний торговельний обіг. Сьогодні Українську та Латвійську Республіки також поєднують спільні інтереси у сфері зовнішньої політики, економіки, військовій галузі, культурній, гуманітарній та інших галузях [8].

Останнім часом відносини двох держав перейшли на новий етап розвитку. Латвія стала країною-членом Європейського Союзу та Північно-Атлантичного альянсу, Україна чітко намітила свій курс на зближення з цими міжнародними організаціями. Обидві країни об'єднують спільні інтереси у сфері зовнішньої політики та географічна близькість, що дає змогу спільно вирішувати питання безпеки у регіоні. В цілому, в зовнішній політиці Латвії Україна посідає важливе місце завдяки своєму економічному потенціалу, а також у контексті розвитку політичних процесів у Європі. Обидві країни мають великий потенціал для співробітництва у сфері оборони, що розпочалося 12 липня 1994 р., коли була підписана угода між Міністерством оборони Латвійської Республіки та Міністерством оборони України про співробітництво у військовій сфері [6].

Основними галузями співпраці між цими державами можна назвати питання військової освіти та тренування, експертні консультації з питань військової реформи та проекти з захисту навколишнього середовища. Всі ці сфери є надзвичайно важливими не лише для покращення ситуації з регіональною безпекою на Сході Європи, а й для захисту життєво важливих інтересів населення східноєвропейських країн [3].

Довгострокову програму розвитку співробітництва між Збройними Силами України та Національними Збройними Силами Латвійської Республіки підписали 28 квітня 2005 р. міністри оборонних відомств двох країн Анатолій Гриценко та Ейнарс Репне [9]. Програма визначає конкретні засади, принципи і напрями співпраці між двома країнами. Україну насамперед цікавить досвід латвійських колег в екологічній сфері.

Визначальним змістом співробітництва України з країнами Балтії є передача досвіду та надання практичної допомоги у здійсненні євроінтеграційних реформ.

Латвія, Литва та Естонія надають активну підтримку реалізації програми «Східного партнерства». «Східне партнерство» – польсько-шведська ініціатива, спрямована на поліпшення відносин з ЄС і яка має охопити 6 країн - сусідів Євросоюзу: Азербайджан,

Вірменію, Грузію, Молдову, Україну і Білорусь. У грудні 2008 року Європейська Рада принципово погодилась розпочати цей проект. 20 березня 2009 р. лідери країн Європейського Союзу затвердили політику «Східного партнерства», виділивши на неї 600 млн. євро на 2009-2013 рр. [2].

Зазначена ініціатива надає країнам Балтії додаткові можливості знизити бар'єри між цими країнами ЄС та їх східними сусідами, які обмежують використання їх транзитного потенціалу. Крім того, активна участь балтійських країн в реалізації програми «Східного партнерства» позитивно впливає на імідж в ЄС.

Латвія розглядає ініціативу «Східного партнерства» як важливий інструмент поглиблення співробітництва України з ЄС. Латвійська сторона, підтримуючи усі передбачені в програмі «Східне партнерство» сфери взаємодії, пріоритетними для себе вбачає такі: економічна інтеграція; візове питання; енергетична проблематика. Офіційна Рига зацікавлена також в приєднанні до реалізації однієї з 4 тематичних платформ, серед яких пріоритетом для себе визначила «розвиток інституцій у партнерських країнах». Латвійська сторона наголошує на важливості залучення до проектів ініціативи громадянського суспільства в Україні, яке «може завдяки своїм розгалуженим зв'язкам позитивно впливати на реалізацію Східного партнерства і в більш широкому плані - на євроінтеграційні процеси» [7].

Латвія, Литва та Естонія проводять цілеспрямовані заходи, спрямовані на підтримку євроатлантичному курсу України. Нова Стратегічна концепція, що розробляється до 2020 р., має визначити головні риси нової безпекової обстановки, елементи підходу НАТО до безпеки, закріпити довгострокові цілі НАТО, характер організації, її основні завдання, а також надати рекомендації щодо подальшої адаптації збройних сил Альянсу для подолання нових загроз.

15 грудня 2010 р. Президент України Віктор Янукович прибув з офіційним одноденним візитом до Латвії. На прес-конференції у Ризі після завершення українсько-латвійських переговорів Глава Української держави підкреслив: «Я дуже вдячний Президентові Затлерсу за підтримку в такому дуже важливому питанні для нашої держави, як створення зони вільної торгівлі з ЄС». Президент констатував, що переговорний процес, який сьогодні триває між Україною і ЄС, «набирає обертів і має прогрес».

Віктор Янукович висловив сподівання, що пошук спільних компромісів наблизить сторони до логічного завершення у вирішенні цього важливого питання. Водночас Президент відзначив, що йдеться про непросту тему, «питання дуже чутливе для економіки України». «Ми сподіваємося, Євросоюз буде більше йти на поступки. Принаймні ми до цього закликаємо», – сказав Віктор Янукович [1].

Якщо в Україні є потреба у приведенні документів до європейських стандартів – Латвія готова допомогти, запевнив Валдіс Затлерс. «Латвія дуже зацікавлена в тому, щоб співпрацювати з Україною у цьому напрямку», – сказав він.

Країни Балтії достатньо позитивно оцінюють хід переговорів щодо створення зони вільної торгівлі, що має стати невід'ємною частиною Угоди про асоціацію між Україною і ЄС. Водночас, заходи української сторони щодо збільшення ставки ввізного мита до 13% для деяких видів продукції, що суперечить, на думку балтійських експертів, ринковим принципам та зобов'язанням України в СОТ, викликали нерозуміння і занепокоєння не тільки політичного керівництва держав Балтії, але й інших членів ЄС [4].

Незважаючи на достатньо песимістичні прогнози експертного середовища та складні переговори щодо формування зони вільної торгівлі, країни Балтії зацікавлені і повністю підтримують перспективу поступової економічної інтеграції України до Євросоюзу. Перевага у цій сфері надається співробітництву з Україною в енергетичній сфері, зокрема сприянню намірів Києва інтегруватися в Європейський енергетичний ринок і запровадити стандарти ЄС в цьому секторі.

14 березня 2013 р. Президент Латвії Андріс Берзіньш прибув з офіційним дводенним візитом до України. В ході зустрічі з Президентом України Віктором Януковичем, Андріс

Берзіньш заявив, що Латвія підтримує інтеграцію України в Євросоюз і готова надати допомогу в адаптації українського законодавства до європейського. «Латвію та Україну поєднують не лише дружні стосунки. Ми повністю підтримуємо євроінтеграційні прагнення України», - заявив Берзіньш.

За словами президента, одним з головних питань, що обговорювалося з Януковичем, стосувався безпосередньо євроінтеграції України. «Латвія абсолютно підтримує наміри України увійти до ЄС. Латвія, яка нещодавно пройшла цей шлях, готова надати Україні як безпосередньо поради так і забезпечити допомогу в адаптації законодавства до законодавства ЄС», - зазначив Берзіньш [5].

Отже, оцінюючи успіхи країн Балтійського регіону та порівнюючи їх зі здобутками України, яка виражає бажання просуватися до Європи тим же шляхом, тобто через приєднання до євроатлантичної системи колективної безпеки, потрібно зробити наголос на досить значних відмінностях у положенні всіх цих держав на 1991 р. (безперечним фактом є те, що саме у країнах Прибалтики народний рух за від'єднання від Радянського Союзу набув найбільш широких масштабів, і саме події у цих республіках визначили початок кінця СРСР – М.З.) Але у той же час не слід забувати про те, що Прибалтика та Україна мають спільне минуле, пов'язане з перебуванням у, фактично, колоніальній залежності від Росії. І тому для нашої держави, яка знаходиться ще на досить ранньому етапі у своєму русі до Європи, дуже корисним є дослідження та використання прибалтійського досвіду у цій сфері, бо він є найбільш прийнятним для України. Безперечно, для колишньої радянської республіки кращим прикладом європейської та євроатлантичної інтеграції буде інша колишня радянська республіка, а ні Греція або Іспанія.

Література:

1. Віктор Янукович високо оцінює підтримку керівництвом Латвії України у питанні створення зони вільної торгівлі з ЄС. Прес-служба Президента України Віктора Януковича [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/news/18955.html>
2. Жаліло Я. Євроінтеграційні перспективи України: від декларацій – до дій / Я. Жаліло // Стратегічні пріоритети. – 2009. – № 3 (12). – с. 129–135.
3. Замікула М.О. Євроатлантичний досвід країн Балтії та його значення для України / М.О. Замікула // Вісник Науково-інформаційного Центру міжнародної безпеки та євроатлантичної співпраці Донецького національного університету. – 2007. – № 3. – с. 49.
4. Ковтун Є.Ю. Досвід інтеграції Латвії, Литви та Естонії до Європейського союзу як приклад для України [Електронний ресурс] / Є.Ю. Ковтун // Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць. Історичні науки. – К.: УАН, 2010. – Вип. 30. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2010_30/index.html
5. Латвія підтримує євроінтеграцію України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://lb.ua/news/2013/03/14/192688_latviya_podderzhivaet_integratsiyu.html
6. Міністерство оборони України повідомляє [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.mil.gov.ua/viysko_ua/index.php?part=article&id=75
7. Попик С., Карпо В., Істратій Л. Співробітництво між Україною та країнами Балтії з питань європейської та євроатлантичної інтеграції / С. Попик, В. Карпо, Л. Істратій // Науковий вісник Чернівецького університету: Історія. Політичні науки. Міжнародні відносини. – Чернівці: Чернівецький нац. ун-т, 2010. – Вип. 524 – 515. – С.131.
8. Про ратифікацію Договору про дружбу і співробітництво між Україною та Латвійською Республікою: Закон України // Голос України. - 1995.- 25 жовтня. – с. 2.
9. Україна та Латвія співпрацюватимуть у військовій та військово-технічній сферах. Повідомляє Міністерство оборони України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.mfa.gov.ua/main/ua/news/detail/440.htrn>

Хорошенко С. И. Основные направления украинно-литовского военно-политического сотрудничества

Статья посвящена сотрудничеству Украины и Латвии в военной и политической сферах. Автором исследована договорно-правовая база указанного сотрудничества, важность сотрудничества для евроинтеграционного курса Украины и перспективы на будущее.

Ключевые слова: Сотрудничество, перспективы, соглашения, встречи.

Khorosheniyk S. Main areas of ukraine-lithuania military and political cooperation

Article is devoted to cooperation between Ukraine and Latvia in the military and political spheres. The author investigated the legal framework of this cooperation, the importance of cooperation for European integration course of Ukraine and prospects for the future.

Keywords: Cooperation, prospects, deals and meetings.

УДК 323.28

Ткач Володимир Федорович,
кандидат політичних наук

ОСОБЛИВОСТІ СУЧАСНОГО МІЖНАРОДНОГО ТЕРОРИЗМУ: ХАРАКТЕРНІ РИСИ, ВИКЛИКИ І ЗАГРОЗИ

У статті досліджуються характерні риси міжнародного тероризму на сучасному етапі, пов'язані з ним виклики та загрози для України.

Ключові слова: тероризм, характерні риси, виклики, загрози.

Тривалий час тероризм розглядався лише в якості проблеми внутрішньої безпеки кожної окремої країни. Сучасний міжнародний тероризм наочно показав обмеженість такого підходу. На сьогодні він є складною науковою проблемою, розв'язання якої потребує застосування системно-комплексного міжгалузевого підходу. Зарубіжні і вітчизняні філософи, політологи, історики, державознавці, юристи досліджують та систематизують сучасний тероризм за різними ознаками, пропонуючи специфічні критерії класифікації та визначаючи характерні риси, що природно відображає багато вимірність і складність цього явища. Аналіз наукових робіт і нормативно-правової бази з розглянутої проблематики показав, що дотепер не вироблена загальноновизнана наукова теорія тероризму і політичного насильства. До цього часу не знайдено чіткого, єдиного і загальноновизнаного визначення міжнародного тероризму. А з огляду на те, що тероризм еволюціонує, глобалізується, трансформується і набуває транснаціональних рис, проблема вивчення даного феномену, викликів та загроз є актуальною і для нашої країни.

З огляду на міжнародний характер проблеми вивчення тероризму автором статті було проаналізовано роботи вітчизняних та зарубіжних терологів (зокрема, В. Антипенка, М. Гуцало, М. Дмитренко, В. Ємельянова, В. Зеленецького, В. Ліпкана, Ю. Марченка, В. Кубальського, Ю. Антоняна, Т. Бояр-Созонович, О. Князева, Е. Кожушка, В. Лакера, В. Лунєєва, Є. Ляхова, І. Міхеєва, Л. Моджоряна, Б. Мильнікова, А. Новикова, О. Шелковнікової, А. Юр'єва, І. Яковенка та ін.); досліджено характерні риси феномену міжнародного тероризму та визначено актуальність викликів та загроз для України.

Вплив сучасного тероризму на суспільно-політичний розвиток людства розглядається у спеціальних працях В. Вітюка, І. Гармашова, О. Грачова, С. Єфімова та ін. Серед робіт такого характеру помітно виділяється дисертаційна робота І. Гармашова, який, окрім всього іншого, ставить на меті завдання «розкрити причини і соціальні передумови проявів тероризму у сучасних умовах на основі ідеології тероризму, її модифікації та особливостей» [8]. «Діяльність світової спільноти, – пише, зокрема, І. Гармашов, – є вкрай